

oportet, nec gratia conceditur qualis requiritur, nisi meditatio accedat.

Secundum remedium est *præsentia Dei*, juxta illud: *En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Cant. II, 9.* Ubi Ludovicus a Ponte, l. 5, *Exhort. XI, § 3*, ait: «Ac si illis diceret: Attendite, oculi, quid cernatis, et aures, quid auscultetis, et lingua, quid loquaris, et mens, quid cogites, et appetitus, quid appetas: quia ipse sponsus Deus stat post parietem nostrum, prospiciendo quid agatis, ut suo tempore reddat unicuique juxta opera sua. Quòd si hoc in singulis operibus diceret, vix peccares.»

Tertium remedium est *examen* quotidianum, tam generale quàm particulare, juxta illud: *In matutino inter sciebam omnes peccatores terræ. Ps. c, 8.* Et: *Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum. Ps. VI, 7*; nam ab exordio diei proponendo, et in termino diei dolendo, pugna contra vitia et passiones conficitur: ubi tamen notandum quòd Cassianus ex Abbate Serapione monet: «Quòd primùm vitiis robustioribus superatis, atque infirmioribus succedentibus, parabitur nobis absque ullo discrimine perfecta victoria; nec tamen putandum quòd principaliter quis contra unum dimicans vitium, et velut incautus aliorum tela prospiciens, inopinato ictu facilius valeat sauciari: quòd nequaquam fiet. Impossibile namque est eum, qui pro cordis sui emendatione sollicitus erga impugnationem vitii cujuslibet intentionem suæ mentis armaverit, adversus cetera quæque vitia generalem quemdam horrorem et custodiam similem non habere.» *Coll. xv, c. 14.*

Quartum remedium est cura se in minimis mortificandi, nam: *Qui fidelis est in minimo et in majori fidelis est, Luc. XVI, 10*; de quâ re fusè tractat Nigrorius, *Opusc. de curâ minim.*, et Blossius notat: «Quando quis propter Deum sensualitati voluntatique propriæ, etiam in rebus minimis, reluctatur ac se mortificat, rem ipsi Deo magis gratam facit, quàm si multos mortuos ad vitam revocaret.» *Instr. spir., c. 2, post med.*

Quintum remedium est amor Dei et rerum spiritualium:

verissima enim est illa Christi sententia: *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos... tollite jugum meum super vos... et invenietis requiem animabus vestris: jugum enim meum suave est, et onus meum leve. Matth. XI, 28.* Quid non facit dulce et leve amor amens in amante profano? amor divitiarum in mercatore? vanæ gloriæ in milite? Cùm ergo tales sint homines plures, quales amores, argumentatur S. Augustinus, quid miraris si ille qui diligit Christum, et qui vult sequi Christum, amando negat seipsum? » *Serm. 47 de div.*

Sextum remedium est *operibus* et non solis desideriis, effectu et non solo affectu, mortificationi incumbere. *Non enim auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur. Rom. II, 13.* «Si quis dicat, inquit S. Basilius, ad componendas animi sui affectiones moresque rectè institutos, sufficere sibi divinarum litterarum doctrinam, is similiter facit ut si quis disceret ædificare, neque unquam tamen ædificaret, et æs cudere, et quæ didicisset, ea in actum nunquam reduceret.» *Reg. fus., int. 7.*

PRAXIS HORUM REMEDIORUM.

SCHOLIUM. Ut præscripta modò remedia practicè efficacia reddantur, evitentur ex imperio voluntatis actus pravi et boni sæpe eliciantur, quibus peccata etiam levia deleantur, vitia et passiones subjungentur, virtutes implantentur, intentio ad Deum rectificetur, unde tam potentiæ quàm sensus interni et externi in suo officio continebuntur, et, diminutâ concupiscentiâ, amor Dei prævalebit.

ADHORTATIO AD MORTIFICATIONEM.

COROLLARIUM. Qui ergo incipiendæ perfectioni studet, orationi et mortificationi studeat: *Vadat ad montem myrrhæ, id est mortificationis, et ad collem thuris, seu orationis. Cant. IV, 6.* «His quippe virtutibus, ait ibi S. Gregorius, S. Ecclesia, vel una quæque anima munda efficitur: quia dum per voluptatum mortificationem vitis reluctatur, et per sanctas orationes frequenter lacri-

mis abluitur, sordes lavat ut sponso placeat, cui pulchra apparere conatur. » Tunc enim *ascendet per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ et thuris. Cant. iii, 6.* Quippe juxta S. Bernardum, *Serm. 59, ex parv.*, confessionem semper debet comitari myrrha et thus, id est mortificatio carnis et oratio cordis : alterum enim sine altero aut parum, aut nihil prodest. Nam si quis carnem mortificet et orare dissimulet, superbus est et dicitur ei : *Numquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? Ps. xlix, 13.* Item si oraverit et carnem suam mortificare neglexerit, audiet : *Quid vocatis me Domine, Domine, et non facitis quæ dico? Luc. vi, 46.* Et quia nullus nostrum est qui non secutus sit Adamum peccantem nullus sit qui eum pœnitentem et se mortificantem non sequatur. Nulla datur hic exceptio : seculares enim a studio mortificationis excusare se non possunt ; nam si ad delinquendum invenire nörint vires, modum et secretum, cur non *ad serviendum justitiæ in sanctificationem? Rom. vi, 19.* Sunt in medio mundo qui latibula quærunt et inveniunt, ubi corpus castigent. Quis prohibet eos cohibere sensus suos a rebus vanis? delicias arcere in cibo, potu, lecto, somno et vestitu? ac præcipuè in sustinendo patienter adversa, quibus ciliis et flagellis mundus abundat? Nec etiam illi sunt excusabiles, qui sive intra, sive extra claustra sub prætextu sanitatis se ab omni mortificatione exemptos credunt ; nam præterquam quòd austera diæta plus sanitati quàm vita deliciosa proficiat, uti probat Lessius *Opusc. de Valetud. conserv.*, notat Hugo a S. Victore : « Ecce diabolus physicam docet : ecce medicus factus est ; de complexionibus loquitur, infirmitates diversas, si teneatur Religio, generari prædicat. Sed quare hoc? non ut mederi velit, sed ut occidere possit : non ut ægritudines curet, sed ut securiùs inferat mortem. » L. 1 *de Claus. an.*, c. 2. Certè vera quies non invenitur passionibus indulgendo, sed eas superando, et verè se abneganti a Christo ipso promittitur : *Centuplum accipiet et vitam æternam possedit. Matth. xix, 29.*

§ 105.

APHORISMI AD INCIPIENTES.

Denique, pro coronide hujus capituli et conclusione viæ purgativæ, ac pro utilitate incipientium, aliquot aphorismos, seu breves sententias comprehensivas doctrinæ hucusque traditæ et aliqua arcana vitæ spiritualis, quæ ad incipientes at-

tinent, ex *Praxi Theol. Myst.* l. 1, c. 17 et 18, P. Godinez afferre utile erit. Sunt autem sequentes :

APHORISMI AD INCIPIENTES.

I. Sacramenta, bona opera et diligenter recurrere ad orationem, via recta est ad perfectionem.

II. Flagellationes, cilicia et maceratio corporalis, sunt prima supellex ad initium vitæ spiritualis.

III. Incipiens qui aggreditur perfectionem sine magistro ad orationem, est navis sine nauclero qui clavum teneat, vel temonem.

IV. Frequenter frangere propriam voluntatem circa res minores, est animam ritè ad gratias disponere majores.

V. Devotionem obtinet conservatque mortificatio, cum quâ fervescit vel tepida quævis oratio.

VI. Devotio erga SS. Sacramentum et Mariam, via est et cibus ad perfectionis intentum.

VII. Qui nolit esse in oratione distractus, sileat interdum et ad interiora sit tractus.

VIII. Vestimento uti paupere et pannoso, stemma Christi est in pectore religioso.

IX. Modestia, condecencia, pœnitentia et mortificatio ex corde procedunt, si amoris Dei habetur magna ratio.

X. Religiosus qui obedientiæ non habet æstimationem, monstrat esse falsam aut debilem suam perfectionem.

XI. Puncta prævideat et lectionem non omittat spiritua-lem, qui vult habere, ut oportet, orationem mentalem.

XII. Homo acerbis naturâ et asper indolis conditione, plus proficit pœnitentiâ quàm contemplatione.

XIII. Qui vult cœlestes speciales gratias recipere, eum superfluas delicias oportet privatasque amicitias respuere.

XIV. Frequentet cum veniâ sacram communionem, qui velit perseveranter acquirere perfectionem.

XV. Nimiùm indulgere corpori et consulere castitati, est velle unire tenebras claritati.

XVI. Spiritu simul et carne deliciari miraculum erit, si queant adunari.

XVII. Imperfectus ex culpâ animo cadit, perfectus verò ex culpâ humilis et contritus evadit.

XVIII. Pudeat delicosum et gulosum dicere se perfectionis et pœnitentiæ studiosum.

XIX. Qui vult orationi studere, studeat primùm silere et deliciis non indulgere.

XX. Qui lectioni spirituali incumbit, Deus loquitur cum eo : qui autem orationi, loquitur ipse cum Deo.

XXI. Qui volet cum Deo largiter peragere, oportet parcè, nec nisi coactè cum hominibus agere.

XXII. Baculus est debilibus cordis teneritudo; spirituali autem viro spiritualis lux est fulcrum et plena fortitudo.

XXIII. Qui velit ariditatem superare, oportet eum pœnalia opera frequentare.

XXIV. Non est homo interior, affectatio quædam exterior; nec modestia religiosa, compositio corporis artificiosa.

XXV. Quantumvis sit spiritualis interiùs, accommodet se ceteris, in rebus licitis, exteriùs.

XXVI. Crassè fallitur qui putat Sanctorum esse, immunditiæ decorisque neglectui subesse.

§ 106.

ARCANA ILLIUS PARTIS VITÆ SPIRITUALIS QUÆ
ATTINET AD INCIPIENTES.

ARCANA VITÆ SPIRITUALIS PRO INCIPIENTIBUS.

I. Incipientes experiri solent plus devotionis, teneritudinis et lacrimarum, quàm perfecti; quia devotio sensibilis est caruca infantilis vitæ spiritualis : et cùm incipientes sint spiritu infantes, Deus eorum indulget debilitati, gratis hoc illis auxilio subveniens, ut et in viâ spiritûs hæreant.

II. Pueri et feminae, dum devotione tanguntur, plus lacrimis et teneritudine fluunt quàm viri, quia communiter naturâ teneriores sunt et molliores quàm viri : quare humor ille quo abundant, oculis proximus, devotione sensibili faciliùs dissolvitur, liquescit et in lacrimas abit. Hoc naturale. At inspectum supernaturaliter, donum lacrimarum pars est devotionis sensibilis; et cùm illi opus habeant devotione sensibili, ut allectentur, accipiunt quoque donum lacrimarum quo deliciantur.

III. Incipientes devoti solent in virtutibus et propositis esse inconstantes, quia eorum virtutes bonaque proposita fundari sæpe solent in devotione sensibili, estque, ut plurimùm, actualis gratia et transiens : sicque, fundamento hujusmodi deficiente, cadunt virtutes quæ in illo nitebantur. Ideo quoque nimiùm devotus non debet votis ligari.

IV. Sanguinei solent esse devoti, animo generosi, obsequentes, dictoque audientes; cholericì verò solent esse magnanimi et pœnitentes : quia hæ virtutes magnâ sympathiâ respondent temperamento naturali, atque adeo cum gratiâ exercentur facilius; contra suum verò ingenium nemo consuevit esse virtute inclutus.

V. Novitii solent esse magis devoti, exterius compositi et minuti, quàm professi antiqui; quia compositio exterior, quando affectata non est, oritur frequenter ab indole, vel a compositione internâ et a devotione ac præsentiâ Dei: cùm autem his abundant fervidi novitii, propterea isto modo compositè se gerunt.

Quando verò affectata est huiusmodi compositio, magna imprudentia est: declinat in excessum et omnibus fastidium creat.

VI. Novitii sunt magis scandalizabiles, quia deficiunt prudentiâ, eaque propter, suam assumunt vitam in normam actionum alienarum, indeque mirantur valde quòd alii possint ridere, colloqui, ambulare, comedere, aliter ac ipsi.

VII. Non pauci Novitii bonæ indolis potiorisque vocationis, a vocatione deficiunt 1° quia *multi sunt vocati, pauci verò electi*; 2° magistri non prudentes, qui nesciunt se in licitis accommodare illorum ingenio, in culpâ sunt.

VIII. Mente habiles et oppidò intelligentes solent esse intra et extra orationem tentationibus inhonestis oppugnati; quiaabilitas et sensualitas prævalent ex eodem temperamento naturæ, humido nimirum et calido; ideo communiter mente habiles sunt viribus infirmi hâc in re: quanquam, ubi dæmon in causâ est, non ligatur ad temperamenta.

IX. Sanctitas personata, quantumvis vera, solet periculosa esse, vel saltem suspecta, quia exterior est, plusquam oportet, plaususque popularis est virus humilitatis, sine quâ nulla est vera sanctitas.

X. Viri spirituales conditione rustici et pinguis intellectus solent minùs sancti quàm spirituales cordati, prudentes et urbani, cùm tamen non semel iisdem gaudeant exercitiis et statu: quia non quidem sita est sanctitas in hebetè, acutâve mentis acie, sed in gratiâ habituali et exercitio virtutum; quia tamen qui rudes sunt intellectu, suo tenui discursu ducti, has virtutes communiter exercent pingui similiter et vili modo,

sunt ut fabri ferrarii, qui, nimis cùm desudent, parum lucrantur: at spirituales mente strenui sunt, ut lapidarii gemmarum, qui carbunculum expoliendo, et parum laborando, centenarium lucrum reportant: quo etiam modo Sanctus aliquis mente præstans, laborando minùs, lucratur ulterius.

XI. Indeclinabilis via ad æternam salutem est unumquemque implere quod sui muneris est et obligationis.

XII. Brevior ad perfectionem semita est amor divinus, patientiâ contactus et humiliatio.

XIII. Vitium et peccatum se habent ut genus et species: omne siquidem peccatum est vitium, sed non omne vitium est peccatum. Constat in pueris ante usum rationis et amantibus, qui habent vitia, sed carent peccatis, ob defectum usus rationis et libertatis. Est itaque vitium defectus naturalis, peccatum defectus moralis; hoc enim provenit ex voluntate liberâ, cum sufficiente malitiæ cognitione.

XIV. Quælibet actio quæ desciscit ab obligatione ac decentiâ statûs quem quis profitetur, erit imperfectio; v. g. distractio in oratione dicitur imperfectio; levare oculos leviter deficiendo a modestiâ, verbum pungens quod deficiat a charitate, otiosa prolatio cui deest finis aut necessitas, dicuntur imperfectiones. Quòd si voluntariæ sint, peccata erunt venialia: si involuntariæ, non erunt materia confessionis.

XV. Sanctitas differt a charitate in eo quòd sanctitas est gratia habitualis animæ substantiam informans; charitas est prima passio propria emanans a sanctitate ut ab essentiâ suâ. Sanctitate Deus practicè nos amat faciendo nos formaliter sanctos. Actus charitatis est nobilissima omnium dispositio, quæ adauget sanctitatem.